

Felhő száll alá, hogy megérintse a földet

● Bartis Attila fotókiállítása a Mai Manó Házban egy távoli világot mutat meg intim közelségből a magyar közönségnek

VÉKONY ZSOLT

Nem először adja tanújelét sokoldalúságának Bartis Attila író, akinek a napokban nyílt fotókiállítása a Mai Manó Házban. A szigeteken címet kapott tárlat képeit végignézve (és esetleg a Magvető által az ebből az alkalomból kiadott albumot átböngészve) gondolkodás nélkül kijelenthetjük, hogy A séta, A nyugalom és A vége szerzője pályatársához, Nadas Péterhez hasonlóan a fényképezőgéppel is legalább olyan jól bánt, mint a szavakkal.

Fekete-fehér képei ugyanis szavak nélkül is beszédesek. Erre maga a kiállítás is reflektál azzal, hogy a fotók címe, készülési éve száma nem közvetlenül a keretek mellett-alatt szerepel, hanem külön, összesítő táblákon. Alapvetés, hogy bár a fényképek, festmények értelmezésénél mindig nagy segítség, ha az alkotó címet ad nekik, ugyanakkor ezzel meg is fosztja a befogadót attól, hogy csakis a saját asszociációira hagyatkozzon. Ennél a kiállításnál utóbbihoz juthatunk közelebb, ha akarjuk, szabadon, kötöttségek nélkül gondolkodhatunk azon, mit is látunk egy-egy fotón. Persze abból a szempontból azért vannak „béklyók”, hogy tudjuk, Bartis a Távol-Keleten, az indonéziai Jáván, Yogyakarta környékét 2014 és 2017 között többször is bejárva készítette műveit. Célja azonban nem a dokumentálás, a szociografikus megörökítés volt, hanem sokkal inkább érzések, han-

gulatok, gyakorlatilag megfoghatatlan és soha vissza nem térő pillanatok megragadása (például a vízbe hulló esőcseppek, amelyek egy arcot formáznak ezáltal). Ezeket (hasonlóan regényei címéhez) akár egy-egy szóval is körbe lehetne írni, ennek ellenére roppant sokféle értelmezésre nyílik lehetőségünk.

Képeinek egy részét mintha a magány érzése lenné körbe: ez azonban nem minden esetben a mardosó, fájdalmas magány, hanem inkább a megnyugtató, meditatív fajta, amelyben jó érzés elveszni - akár magukban a fotókban. A tengert bámuló férfi vagy a hatalmas égen, magasban szálló repülő legalábbis ezt az érzetet kelti, az ember szinte hallja a víz morajlását és a hajtóművek zúgását.

A kiállítás ismertető anyagát érdemes ideidézni a koncepcióval kapcsolatban: „A műveket mint oldalpárokat mutatja be, asszociációra, képi ellentétekre vagy épp hasonlóságokra épít, amiben néhol szerepet kapnak korábbi, Európában készült felvételek is. Az így bemutatott anyag a műtárgy egységét az örökös összehasonlíthatósággal és párosítással elmozdítja abból a pozícióból, ami a fényképet a valóság és az idő kiemelt megörökítésévé tenné. A pillanatok variációkban ismétlődhetnek, egy kompozíció máshol és máskor felidézhető, így a fotográfia is átértelmezhető, képalkotó eljárásá válik. A kicsi és a nagy kép, amely közelről és távolabbról szemlélhe-

▲ Kézen álló gyermek, Parangtritis, Jáva, 2017

► Öltözőkabinok, Goa Cemara, Jáva, 2016

▼ Barlangtemplom, Goa Maria Tritis, Jáva, 2017

tő, a néző kiállítótermi mozgására hat, és azt sugallja, hogy a világ hol megfajtásra váró titok, hol pedig feltárul, megmutatja magát, hogy leleplezze az összefüggéseiben rejlő ismeretlent.” Ez a párosítás legerősebben talán abban a két képben

érhető tetten, amelyben a lent és a fent gyakorlatilag összeér: az egyikben egy hatalmas fa lombkoronája nyújtózkodik az égbe, már-már belekapaszkodva abba, egy másikon pedig egy nagyobb felhő száll alá, hogy megérintse a földet.

Bartis Attila kiállítása egy különleges felfedezést ígér, ami a fénykép készítésének műfaji nyitottságát és irodalmi aspektusát ismerteti meg a nézővel. A tárlat május 13-ig tekinthető meg a budapesti Mai Manó Házban.

Jó emberek, mert még fiatalok, kevés bennük a gonoszság

● Az identitás nyomában a képzőművészetek segítségével, a Kalyi Jag roma nemzetiségi iskola diákjaival

LÁZÁR FRUZZINA

„Nem verték belém tanítók / Bottal a költészetet, / Iskolai szabályoknak / Lelkem sosem engedett. / Támaszkodjék szabályokra, / Ki szabadban félve mén. / A korlátlan természet / Vadvirága vagyok én” - szavalja a Petőfi Irodalmi Múzeum (PIM) dísztermének színpadán a Kalyi Jag roma nemzetiségi iskola három diákja. Aztán cigány táncokat adnak elő hosszú, színes szoknyát viselő lányok, az egyikük húga pedig csengő hangon elénekli az Ave Mariát. - Meg kellett küzdeni azért, hogy színpadra merjenek állni. Kevés az önbizalmuk - tudom meg Czékmany Annától, a PIM múzeumpedagógusától.

A múzeum az egyetlen budapesti roma nemzetiségi iskolával, a Kalyi Jaggal s a Színház- és Filmművészeti Egyetemmel közösen arra vállalkozott, hogy

művészetpedagógiai módszerek - kreatív írás és olvasás, performatív és képzőművészetek - segítségével a tanulók jobban megértsék saját identitásukat, választ adjanak a „Ki vagyok én?” kérdésre. A diákok heti rendszerességgel az órarendjükbe illesztett 90 perces foglalkozáson, három csoportban dolgoztak.

Fotók, kollázsok, színes festmények, film- és írásrészletek a PIM Bártfay-termében - a Kalyi Jag iskola diákjainak munkái. „Jézus mellett ott van az élet létrája, amelyen nem könnyű felmászni” - olvasható az egyik tanuló Szécsi Magda rajza kapcsán írt dolgozatában. „A képen jó emberek vannak, mert még fiatalok, kevés bennük a gonoszság, nem úgy, mint a felnőttekben” - írja Bach Máté A hideg című képével kapcsolatban egy másik diák.

Czékmany Anna szerint a diákokkal való közös munka nehezebben indult,

mint gondolták volna. - Nem ismertük a helyzetet, és bár korábban a diákok már több alkalommal is részt vettek foglalkozásokon a múzeumban, az iskola falai között minden másképp működött.

Meg kellett értetni a gyerekekkel, hogy nem kell tökéletesnek lenni, az a fontos, hogy ők milyenek

A legtöbb diák 18-19 éves, a társadalmi beágyazottságuk, a normarendszerük más, mint a többségé. Hátrányos helyzetűek, végtelenül alacsony az önértékelésük, és emiatt jellemző rájuk az elkerülő magatartás: nem tartják be a legalapvetőbb játékszabályokat sem, mert félnek, hogy bukás lesz belőle, hiszen

korábban szinte mindig ezt tapasztalták - hangsúlyozza a múzeumpedagógus, aki rávilágít, először is le kellett dönteni a falakat, hogy együtt tudjanak dolgozni a gyerekekkel. - Bármilyen elvárás megrettentti őket, hiába tehetségesek, nem mernek kiállni a színpadra, nem mernek írni, játszani, rajzolni, festeni, mert azt gondolják, hogy mindenki rajtuk fog nevetni, mert ők nem tudnak tökéleteset alkotni. Meg kellett értetni velük, hogy nem kell tökéletesnek lenni, az a fontos, hogy ők milyenek, és hogy merjék kifejezni a gondolataikat, az érzéseiket a művészetek segítségével.

A képzőművészeti foglalkozásokon a fiúkkal volt nehezebb dolguk az oktatóknak, mert időpocsékolásnak tartották a rajzolást, a festést, el sem tudták képzelni, hogy egy fiatal férfi arra „pazarolja” a szabad idejét, hogy képe-

ket pingáljon. Aztán mégis úgy alakult, hogy egyre önfeledtebben adták át magukat az alkotás örömeinek.

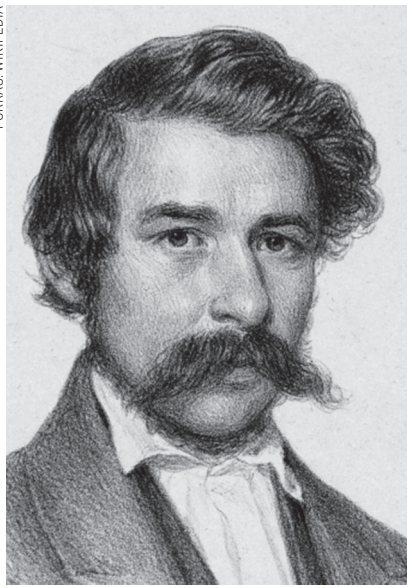
- Kreatív írás-olvasás órán kiderült, hogy - főként az absztrakt képekre - döbbenetesen érzékenyen reagálnak, és elkezdtünk közös történeteket írni a képekről. Kortárs költészeti magasságokba jutottunk - emlékszik vissza Czékmany Anna. Az identitáskeresés eszközei voltak a szépirodalmi szövegek, például Babits A golyakalifa című regénye vagy Bari Károlytól egy cigány eredetmonda.

A múzeumpedagógusnak a projekt legnagyobb tanulsága az volt, hogy folytatni kell a munkát a diákokkal, hisz a sikerélményt nyújtó közösségi munka, az önkifejezés képessége erősíti az önbizalmat, felszabadítóan hat, és biztonságot ad. Mindez együttvéve utat jelenthet a jobb élet felé.

Hallgatni Aranyt!

Hangzóanyag készül a költő műveiből

Arany János 130 költeményéből és 70 leveléből készül interneten hozzáférhető hangzóanyag a Magyar Művészeti Akadémia Hallgatni Aranyt! projektjének részeként. A hanganyagok a program internetes oldalán (www.hallgatniaranyt.hu) található, amely folyamatosan frissül. A műveket többek közt Bodrogi Gyula, Cseke Péter, Csujai Imre, Haumann Péter, Kerekes József, Kubik Anna, Szilágyi Tibor, Mácsai Pál, Ráckvevei Anna, Tenki Réka szavalja el. A weboldalon a hanganyagok és werkfilmek mellett irodalomtudományi elemzések is olvashatók lesznek. (MTI)

Verseny

Vasárnap este adják át a Magyar Filmdíjakat

A 3. Magyar Filmdíj gálán 23. köztük a legjobb játékfilm, tévéfilm, dokumentumfilm, kisjátékfilm és animációs film kategóriában hirdetnek győztest. Az öt műfaji mellett 16 szakmai kategóriában - többek között rendező, női és férfi fő-, illetve mellékszereplő - adnak át elismeréseket. A legtöbb szavazatot kapó öt-öt alkotás és alkotó közül az akadémiai tagok titkos szavazással döntenek a nyertesekről. Vasárnap este a Víg-színházban az is kiderül, hogy melyik alkotás nyeri a közönségdíjat. A gála rendezője Seres Tamás forgatókönyvíró-rendező. (MN)

Zaklatás

Erőszakkal vádolják a koreai rendezőt

Már a dél-koreai mozi sztárrendezőjét, Kim Gidokot (Kim Ki-Duk) is szexuális zaklatással vádolja három nő - közölte a The Guardian. Egyikük arról beszélt, hogy a rendező, illetve színésze, Cson Dzsehong (Cho Jae-hyeon) megerőszakolta őt. Kim Gidok válaszában azt írta, sosem próbálta személyes vágyait kielégíteni filmrendezői státusa segítségével. Cson Dzsehong ugyanakkor már közlétt egy bocsánatkérést a korábban vele szemben felvetődő vádakat illetően. A vádak miatt koreai forgalmazója bizonytalan időre elhalasztotta Kim Gidok legújabb filmjének bemutatását. (L. D.)

Gyugyi-gyűjtemény

Porcelánritkaságokkal bővült a kollekción

Nyolc különleges műtárggyal gyarapodott az immár 701 Zsolnay porcelánritkaságból álló pécsi Gyugyi-gyűjtemény. Az új darabok közül az Apáti Abt Sándor által tervezett Rózsailles című, nőalakot ábrázoló szecessziós szobor a legjelentősebb, amelyet az eredeti vásárló Justin Bardou-Job leszámazottaitól vett meg Gyugyi László Párizsban. Egy 95 centiméteres eoizinváza, valamint egy papagájos és fácskás díszítésű váza és négy, a historizmus idejéből származó műtárgy is helyet kapott a kollekción, amelyet a világ legnagyobb Zsolnay-magángyűjteményeként tartanak számon. (MTI)